

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Gospodarji, snujte si založnice!

I.

Veliko razburjenje nastalo je poslednje dni v ustavovernem Izraelu. Vse dunajske nemške novine so ga bile polne in nekaj dni sem nij bilo drugega čitati, ko napade na tirolskega poslanca Greuterja, kateri je to razburjenje prouzročil s tem, da je v tirolskem deželnem zboru opozoril na vedno rastoče propadanje kmetijskega stanu in na vedno naraščajoči proletarijat v njem ter zahteval proti temu državne pomoči.

To je se ve da za naše ustavoverce povoda dosti, da po patru Greuterju udrihajo z vso perfidijo, katera je njim in njihovej žurnalistiki lastna; zrcali pa se v tem tudi politika vseh dosedanjih ustavovernih vlad, katerim je kmetijstvo bilo vedno le deveta briga, katere so njemu na škodo podpirale le obrtnijo, ne pomislivše, da se ona še le potem ugodno razvijati more, ako je tudi poljedelcu omogočeno, njenih izdelkov kupovati.

Sicer se mora priznati, da se sedanja vlada res prizadeva, pomagati dosedanji pasterki — kmetickemu stanu; dokaz temu so različni, povzdigo poljedelstva in živinoreje zadevajoči dopisi, katere je minister Falkenhayn poslal vsem kmetijskim družbam; dalje poziv do deželnih predsednikov, da si prizadevajo branilnice pridobiti za to, da bi iz svojih rezervnih fondov nekatere svote določevale in dovoljevale za ustanavljanje založnic, katere bi se imele v prvi vrsti pečati s kmetijskim kreditom, ter končno vladina predloga galiskemu deželnemu zboru o ustanavljanji kmetijskih založnic. Ali ravno vse to dokazuje ob enem, da tudi sedanja vlada ne misli kme-

tijskemu stanu pomagati radikalno, da nikakor ne misli po Greuterjevem nasvetu zlo izruvat s korenino sama, — temveč, da misli pomagati le, ko bi se hotel vsled njene inicijative kmetijski stan sam pobriniti za odstranjenje dosedanjih žalostnih razmer.

Po naših mislih je to tudi čisto prav; kajti, kakor nijsmo nikedar odobraval popolnega preziranja poljedelskega stanu, isto tako ne bi mogli odobravati, ko bi država za urenje njegovih mnogokrat samozakriviljenih slabih gospodarskih razmer, hotela vso skrb vzeti nase.

Rekli smo, da so poljedelci svojega propada mnogokrat sami krivi. Da nas ne bode nikedar krivo razumel, poudarjamo, da mislimo s tem le one gospodarje, kateri so vsled svoje zapravljenosti in lahkomiselnosti zabredli v dolgove ali prišli celo ob premoženje. Vse drugače je z onimi, kateri so sicer dobri in razumni gospodarji ter marljivi možje, a jih je nesreča zadevala za nesrečo, tako, da so se brez lastne krivde morali zadolžiti ter sedaj morajo delati le samo še zato, da morejo plačevati obresti od svojih dolgov. Stanje takovšnih kmetovalcev, katerih imamo na Slovenskem, posebno po Dolenjskem in Štajerskem — kjer že nekoliko let razsajajo vedne nevihte ter pokončava toča ves up na dobro žetev ali trgatv — jako veliko, naslikal je naš narodni poslanec gospod V. Pfeifer mnogokrat v deželnem in državnem zboru z živimi barvami, ter za-nje, kot v resnici potrebne, izposloval marsikake olajšave.

Da si bi torej te vrste posestniki državne pomoči za popolno urenje njihovih razmer — kakor je to zahteval poslanec Greuter v tirolskem deželnem zboru — bili vredni, po-

mislimi je pa vendar potreba, da bi takove pomoči bili deležni tudi leni, nedelavni, lahkomiselnjeni in zapravljeni gospodarji, kateri bi v svojej zapravljenosti in nedelavnem življenji tem bolj nadaljevali, ker bi videli, da so se jim kljub temu njihove razmere zboljšale. Sicer bi se pa marljivi gospodarji po vsej pravici pritoževati zamogli, da se oni stavijo v jedno vrsto z lenuhi in zapravljenimi in tudi na te bi jednak arrangement ne mogel imeti dobrega upljava; kajti le tega je človek ponosen, kar si je pridobil po lastnem prizadevanji in trudu, in le takovi vspehi utrjujejo v njem moralichen čut in prepričanje. — To vse, zdi se nam, da je premislila sedanja vlada, in zato se izreka po oficijoznih listih proti Greuterjevemu nasvetu državne pomoči, — akceptovala pa je v resnici že načelo državne inicijative in podpore.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. avgusta.

Dan **cesarjeve petdesetletnice** bode vsa Avstrija praznovala svečano. Sicer so hotele dunajske židovske novine pritisniti na mestno starešinstvo dunajskega mesta, da bi bilo sklenilo ne praznovati ta dan, a ta pritisk nij imel vspeha in baš zdaj pozivlje beški župan stanovništvo avstrijske stolice, da ozaljša hiše za ono priliko. Vendar pa oni klic dunajskih judov nij bil prazen, zadel je ob ušesa brnskih mestnih očetov in ti so sklenili: cesarjeve petdesetletnice brnsko mesto ne bo slovesno praznovalo. Na mestne očete brnske imajo dakle židovske novine velik upliv, ali pa tudi brnsko stanovništvo, to bode pokazal dan 18. t. m.

Nižjeavstrijskega „parteltaga“ predposvetovanje zadnjo soboto je naredilo popo-

Listek.

Mlinarica.

(Povest; poljski spisal Lucjan Siemiński; poslovenil K. Štrekelj.)

I.

Iz gostega lesa, vijočega se ob brdu, stopi jezdec ter si skuša narediti pot skozi neprevisoko grmovje. Takoj se lahko izpozna njegov kocinast plašč iz kosmine, njegova čapka in po glavi pleme konjevo, vse je ukrajinsko, vse je kozaško!

Solnce je ravno zašlo; večerna zarja se še žari po njivah, po drevji, po križih ob poteh; prostran razgled pokaže ti dolg ribnjak mej griči vijoč se, in tri zvonike, ki najdalje odbijajo ginečo svetlobo.

V tem pa se vzdiga v dolini nad vasico. nad lokami, nad ribnjakom cela megla vodenih soparov. Mi bi jo lahko imenovali izdih ko-

zakov, kajti jezdec na rebri bil bi strašansko rad zavil ostanek dneva v sopare, tako zelo mu je žarela v očeh poželjivost, tako zelo krotil je lehk korak svojega konja. . . . V enem trenotji postane na smotru svojih ves dan gojenih želj — in tedaj zadržuje čvrstega konjiča v počasnem koraku in ga drgne z uzdo do krvi! Hoče se li Ukrajinec, dete poezije, v čudovitej okolici udati svojim divjim sanjam, pasti svoje oko na zelenih lokah, plavati z lastavico nad vodo, poslušati v listnatem gaju petje slavčeve? . . . Ne, zdaj se ne ozira okolo sebe, zdaj ne sanjari, nego kolne, kolikor le more, preklinja ves dolgi dan in blesteči solnčni zahod; v svojej jezi ne trpi nobene zapreke, tudi od neba ne. Kakor hudič na severu pričakuje tudi on mrak in zvezde; strašno je skrivnost, ker pokrili si je celo obličje s plaščem in čapko in vidijo se le ostro švigajoče, ognjene, nemirne oči.

Globoka soteska, obraščena z javori, pla-

tanami in trnom, sega v dolino, kjer leži ob Mohilewskej cesti mala vas. Ob robu gozda skriva sadni vrt s širokimi vejami jablanovimi in hruškovimi mlinarjevo stanovišče in panje postavljene tu sem; ne daleč od tam sliši se ropot lepega mlina ob nasipu.

Prekrasno leži ta vasica: za lokami in ribnjakom vlečejo se v polukrogu bele hišice. Ozka stezica se vije sem od vasi ter se izgublja v grmovji, kakor bi govorila trudnemu romarju: „ako hočeš ubežati svetu, naseli se v tem tihem kotičku, za družabnico ti dam — zgovorno prirodo“. — Jezdec jezdi v tem po griču, obraščenem z grmovjem nizdoli, in izgine mej drevjem v soteski. Hoče se li morda truden dolzega pota in pripekajoče vročine, okrepčati z zrelem sadjem ali utrpati si vodeno tikvo v bujnem baštanu? Zakaj je krenil v to tiho samoto? To se brž dá povedati.

¹⁾ Vrt na prostem polji za vodene in sladkorne tikve, kakor tudi za buče.

len fjaško. Dr. J. Kopp (dr. Edvard Kopp je bil predsednik dunajskega „schützenfesta“ in je zdaj od cesarja odličen z redom železne krone tretjega razreda) je predlagal v pred posvetovanji neko resolucijo, katera naglašala „solidarnost“ vseh Nemcev in nadaljuje: „Par-teitag“ vidi v jezikovni naredbi ne samo nevarnost za nemštvo nego tudi nevarnost za jednostavno upravo. Zdanja večina nij zmožna vladati. Vlada nema nobenega programa. Vse nemške politične frakcije morajo biti solidarne in morajo skrbeti za svojo nemško narodnost. Na tem predposvetovanju pa o tej nemške „solidarnosti“ nij bilo ni duha ni sluha. Jeden je bil zoper drugega. Celo nemške novine tožijo, da „ustavoverna stranka“ nij složna. Demokrat Kronawetter je očital, da ta resolucija ne velja nič, ker nema jednega programa in je ostro grajal nemške državne poslance. Jeden drug je govoril in prosil, naj bodo složni, a tretji je dejal, da se nemštvo v Avstriji sistematično uničuje, ter korumpuje, a ne samo pod Taaffejem, to da se je vršilo že pod Lasserjem in se bode godilo pod „Plenerjem“. Naposled pa so resolucijo sprejeli, a Kronawetter je izrazil, da nij zanjo glasoval. Takšna je nemško-ustavoverna sloga.

Vnanje države.

Iz Rusije prihaja vest, da se bode sklicala komisija za pregledovanje tiskovnega zakona. Predsednik tej komisiji bode grof Valujev, udje pa Loris Melikov, Saburov, Abaza in nekateri uredniki časopisov. Kakor se dalje čuje, odpotuje Loris-Melikov za nekoliko časa na tuje, car pa da bode odpotoval v Moskvo. Odkar grof Melikov tako taktno postopa, utihnilo je nihilistiško rovanje popolnem.

Angleškemu parlamentu se je predložila nova plava knjiga za l. 1880. Ona obsega diplomatična pisma o prihodu ruskih oficirjev in podoficirjev v Bolgarijo ter o uvažanju orožja z Ruskega. Dne 5. maja l. l. je angleški konzul v Sređci naznanil angleški vladi, da je v Sredec (Sofijo) prišlo 130 ruskih podčastnikov, v Varso pa se je poslalo dosti orožja. Knez Lobanov je to stvar razjasnil s tem, da Bolgarija potrebuje teh podčastnikov zato, ker se bolgarska armada preustroja, orožje pa da je bolgarska vlada nakupila zato, ker je bolgarska armada imela doslej samo stare ruske puške.

O bolgarskem gibanju za združenje vseh Bolgarov se piše, da bode to gibanje mnogo silnejše nego se je mislilo početkom. V Bolgariji ter Vzhodnej Rumeliji nadeja se o potrebi sklicati 140.000 mož, ter Bolgariji pridružiti tudi — Dobručo. Da Dobruča ne bode trajno ostala pri Rumunskeji, to se je sodilo tako; po sanstefanskem miru. — Bolgarija je letos porabila za vojne priprave 11.250.000 fr.

Rumunski knez je denes odpotoval na Dunaj, jutri gre obiskat avstrijskega cesarja v Ischl, potem pa odpotuje v Sigmaringen.

Kako bodo evropske vlasti postopale s Turčijo, o tem piše angleški „Standard“ tako-le: Ker bode teško mogla porta izročiti v treh tednih Črnogorcem Osinj, priplulo bode evropsko ladijeve okolo 24. t. m. do severno-albanske obali. Mej tem, ko bode brodovje opazovalo Bar, Osinj ter Bojano, minil bode tudi obrok, ko bi morala Turčija izročiti Grškeji Epir in Tesalijo. Potem se bode porti izročila še jedna skupna nota, katero bode ona baš tako na stran vrgla, kakor prvo po berlinskeji konferenci, a tačas, okolo 4. sept., udarili bode ob jednom na Turčijo Bolgari, Črnogorci ter Grki. Anglija ter Rusija bosta to podpirali, da se turško vprašanje reši naravno. —

Tudi Turčija dobro čuti, da ne bo šlo vse gladko. Zato se zdaj malo udaje, če ne spet samo na videz. Črnogorcem je pripravljena odstopiti Osinj (Dulcigno) in je to naznanila vlastim. A treba bo, da to naznani tudi Albancem in odločno naglasi svojo voljo.

„P. C.“ javlja iz Carigrada, da je porta sklenila v Osinj poslati turških rednih vojakov, da olajša rešenje črnogorskega vprašanja.

Na Francoskem obhajajo zopet velik političen praznik: v Cherbourgu se slavi zmaga republikanske misli in zdanje vlade. Tja so se peljali Grévy, oba predsednika zbornic Leon Say ter Gambetta in več ministrov. S'ovesnost priredita predstojništvo mestno in poveljništvo luke na morji ter na suhem. V Bayeuxu je pozdravil Grévyja tamošnji škof a izrazil svojo žalost ob zatiranji duhovenstva a pristavil, da se on ne peča s politiko. Grévy mu odgovori: To imate pa prav. Povsod, kamor je prišel, je bil Grévy sijajno sprejeman, isto tako tudi Gambetta. V nedeljo zvečer in celo noč je bilo mesto Cherbourg razsvitljeno in ljudstvo ter vojaki so se bratili. V Caënu je odgovoril Grévy na izjavo ondodnega maira, da se republikansko mišljenje širi mej prostim narodom, da so to res pokazale zadnje volitve. Grévy je dejal, da si je republika osvojila najdelavnejšo ter najumnejšo v isto v prebivalstvu. Republika da se dan za dnem več ceni in se svojim postopanjem si je pridobila vse pametne može. To zagotavlja sedanjest ter ojačuje za bodočnost, katero najbolj jamči vstrajanje pri pametnej politiki.

Iz Kandahara se javlja „Timesu“ dne 3. avgusta: Vse gre dobro, sovražnika nij nikjer. V okolici smo porušili vsa poslopja, ter izgnali iz mesta vse Afganistance. Imamo 3500 pešcev, konjanikov 1000 in 15 kanonov. Vročina je silna.

Na vseh črtah zapuščajo Angleži Afganistan, ter se vračajo v Indijo.

Dopisi.

Iz Zatične 5. avgusta. [Izviren dopis.] Fiat justitia! Ljubljanski „Tagblatt“ vulgo butelj ima v števil. 161 od 29. jul. dopis iz našega

kraja o slavnosti, ki se je 26. jul. vršila, ko je bil dekorovan s zlatim križcem šentviški kirurg g. Lukan. Omenjeni dopis je poln lažij; ker si pa skoraj misliti ne moremo dopisa v „Tagblattu“, ki nij okinčan z lažmi in osobnimi rapadi, na te svoje kardinalne lastnosti tudi v tem dopisu nij nemški ljubljanski list pozabil.

Tudi mi bi lahko že mnogo pisarili, kaj se je pri tej slavnosti vse vršilo in govorilo, kajti zgodilo se je tedaj marsikaj, kar drastično slika naše renegate in nasprotnike — a molčali smo. Ker je pa ljubljanski butelj po vsem lažljivo poročal o tej slavnosti, ker nas je provociral, ter poštene ljudi napal, moramo to slovesnost naslikati objektivno in resnično, kakor se je vršila, kajti za resnico mora se bojevati vsak poštenjak. Upamo pa, da bodo po tem dopisu čestiti bralci še bolje spoznali naše nasprotnike.

K tej slavnosti prišlo je mnogo ljudij narodnih in nenarodnih; vendar pa nijso bili vsi uradniki navzočni, kakor to „Tagblatt“ trdi. No pa vsaj vemo, da ljubljanski butelj zmiraj več vidi, kakor drugi ljudje. Matematikar tudi nij bil nikdar; vsaj se rad ušteje, sosebno tedaj, kadar je govorjenje, koliko je Nemcev na Kranjskem. Kar se je nam in mnogo drugim pri tej slavnosti čudno zdelo, je to, da je znani vitez Vesteneck, ne oziraje se na to, da je bilo pri dekorovanji g. Lukana mnogo županov navzočnih, ki ne zastopijo ni besedice nemški, odlikovanca g. Lukana nemški nagovoril, ter sklenil svoj govor s „hoch“ na cesarja. Narodni svet je se ve da gromoviti „živio“ klical, kar pa lažnjivi „Tagblattov“ dopisnik nij slišal, ker ima prekosmata ušesa. On je menda sam slišal „begeisterte und lebhaften wiederhall findende hochrufe.“

Vesteneck kinčajoč g. Lukana, govoril je tudi nekaj o „gerader weg, nicht rechts, nicht links“. Očitno tu povemo, da se nam je dozdevalo, da ta govor nekako cika na politiko. No tega mnenja bili so tudi nekateri drugi gospodje. Resnica pa je, da taci besedij nijmo še nikdar čuli pri dekorovanji iz ust c. kr. osebe. Priprosti kmetje pa so dejali: „Zakaj so nas sem povabili, če jih ne zastopimo!“ Vidite tedaj nemčurski deželni poslanci, tako se spoštuje naš slovenski jezik.

Po dekorovanji bila je pojedina. Povabljeni so bili mnogo gostov, tudi župani. Tedaj

Nesrečno leto 1768 je. Takrat bi prej bil srečal na postranskih stezah živega človeka, nego li na ravnih cestah. Szlachcie¹⁾, duhoven, žid pobegnili so se svojim govedom v gozdove, na stepo, oboroženi kmet pa je pregnanjal Léha z visokim ovratnikom in dolgo suknjo. Tedaj je bila pregnala suknja kozaški plašč in ovčjo čapko. Kozake so četverili, nabadali na kole in pogon²⁾ regimentara Stezkowskega razširjal je strah in grozo po vsem okoliši.

Večerni mrak meče svoje sence na vse strani. V daljavi nad vodo slišati je klice pastirjev, gonečih govedo v ograde, na ribnjaku ropot bukačev podoben strelu iz topičev, ob nasipu šumenje vode po málinskih kolesih in bliže v goščavi kozaškega konja korak na ozkej stezi, po katereji je raztreseno suho bičje.

Jezdecu morajo biti znana vsa najskrivnejša pota, kajti mej množico križajočih se

¹⁾ Poljski plemenitaš; kdor jih želi natančneje izpoznati, naj bere J. Korzeniowskega roman „Kollakacya“.

²⁾ Streitzug.

steza izbere vedno najkrajšo, katera vodi do vrta in mlina.

Na konci soteske je travnik s studencem in vodnjakom, ki prideta jako prav bučelam in baštanu ob času hude vročine. Tukaj se vstavi kozak, razuzda konja in lahko udarivši ga s svojim bičem, spusti ga na pašo.

„Pasi se, zelenko! tebi dobra trava, meni moja draga!“

Trdnih in čvrstih korakov gre dalje, pripogne prepletano leščenje ob stran, poišče si, tiho mrmraje, mej mnogimi ukrajinskimi melodijami čutom, ki ga navdihajo, najprimernišo ter zapoje naposled dokaj glasno:

Kozak na konji blodi sam
Po dežji vihri, kdo vé kam?
Li misli njega draga nanj,
Li trska v sobi nje tli zanj?
Če misli — ej, ne misli nanj,
Če trska tli, ne tli pač zanj!
Zastonj, zastonj podviza konj...!
Ej, prazen strah na stepi vse...!

Tu postoji ter posluša, ali ne odgovori njega pesni dobro znan mu glas, čegar zvok

mu je dražji, nego razgetanje najljubšega njegovega konja, nego zdi in stok pod mečem njegovim umirajočega Léha, nego prasketanje plamena, nego vse, kar je srcu njegovemu najbolj ljubo... Ali nič se ne gane, tiho je vse, sliši se le šepetanje listja v vetru. Ta vas, včeraj še tako polna življenja, tako obljudena, da je človek jedva mogel vzmagati raznovrstne utise, zdi se mu zdaj okužena, podobna poljskemu selišču po hajdamaškem napadu... Kajti večnost zdi se mu dan, ki ga je preživel brez nje v gozdnej goščavi čakaje in blodé okrog, imajoč puško skoraj vedno ob senci. In njej — ali se jej ne zdi več dan večnosti, ki ga ne preživi z njim, nego mej ropotom málinskih koles, v vsakdanjih opravkih, usiljenosti tekmecev in mej godrnanjem starega mlinarja?... Dotle ju je družil še vedno večerni mrak, ločila pa jutranja zora... kmalu napoči zopet nov dan, dan strahu in hrepenenja, o groza!

(Dalje prih.)

pa čujte in poslušajte, kaj se je tu godilo! Nemčurški privrženci in klečeplazi napivali so zmirom le litijškemu Vestenecku, no narodnjaki nijso vzdignili svojih čaš. Na vsako napitnico napito Vestenecku zaigrala je litijska godba, (ki je napravila pred necimi tedni strašansko ovacijo litijškemu glavarju, ter ob tej priložnosti tudi igrala „die Wacht am Rhein“, kakor je „Slov. Narod“ ob svojem času poročal), cesarsko himno.

Narodnjaci so bili tega mnenja, da se tudi v navzočnosti naših nasprotnikov ne smemo sramovati pokazati, da smo neustrašljivi Slovenci. Napil je tedaj slovenski vseučiliščnik slovenskim županom, ki so iskreni Slovenci pa tudi pošteni Avstrijci, v posameznem, v obče pa slovenskem narodu! Ta napitnica je bila od narodnega sveta dobrovoljno sprejeta, kajti zmirom Vestenecku glasujoče se napitnice presedale so uže vsem narodnjakom. Pri zgorenjej mizi, kjer je sedela elita nemčurska, vstane znani pruski naseljenec, baron Roschütz rekoč: „Gospoda! Bog živi našo kranjsko deželo!“ Na to smeh in smeh. No to pač dobro vemo, kateri duh je tako naenkrat razsvetil g. barona, da je „tako pametno“ zini! Odveč je, da tu omenim, kaj je mislil govornik s tem: negirati Slovenstvo. — Ali nijsmo Slovenci tudi Avstrijci? Kaj pomenijo besede — „kranjska avstrijska“ dežela? To pač zopet kaže „gründliches wissen“!

Nemčurji pa zopet napijajo le Vestenecku, godba pa igra cesarsko himno. Na občno željo narodnega sveta poprime nadepoln g. P., ki bode v kratkem stopil v javno življenje ter delal za blagor našega naroda, za besedo. V svojem govoru omenja, da se je nam Slovincem na Kranjskem krivica godila. Cesar pa nam je s tem največjo milost skazal, da nam je dal za deželnega predsednika g. Winklerja, kri naše krvi, list naše gore, moža, ki je vsem pravičen. Bog ga živi mnogaja leta! Narod bil je jako navdušen; burno neprenehajoči „živio“-klici so grmeli iz mladih in starih grl narodnjakov. Nemčurji pa so bili tihi. Kar smo po pravici pričakovali, to se nij zgodilo. Ako je godba Vestenecku toliko in tolikokrat igrala cesarsko himno, ali se to ne spodobi namestniku cesarja? Ali nij to demonstracija proti vladi? Kako se more kaj takega zgoditi vpričo c. kr. okrajnega glavarja?

Na to pa bi na zgornjem kraju nekdo rad govoril! Od zdalej je rumor, govornik prosi večkrat za besedo. Kdo hoče govoriti? Tam vstane višenski Ciceron, učitelj Škrbinec, ki je bil nekda naš, a zdaj je Taufrejerjev prijatelj. No ž njim nijsmo mnogo zgubili. Ta se je hotel prikupiti svojemu predstojniku, zato je tudi vso svojo vednost prodajal, da bi le kadil in kadil! Govoril je, da hočejo nekateri gospodje politikovati, a to ne gre. On, višenski učitelj, odločno negira, da se je kedaj Slovincem krivica godila pod Avstrijo ter napije „ad captandam benevolentiam“ Vestenecku, kojega čisla po njegovem mnenji ves zatiški okraj. Jako dvomimo, da je trditev Višenjskega Cicerona resnična. To pač dobro vemo, da mu Višenski Ciceron vse na svoje zaupanje votira, a zatiški okraj gotovo ne — — Na njegovo napitnitnico godba zopet zaigra himno. Vprašamo pa vse objektivne može, ali nij govor neodvisnega Slovence, ki je nemčurskemu učiteljku bil zmirom kos in ga v vsem prekosi, toliko če ne več vreden kakor g. Škerbinca? Ali je menda Vesteneck večja oseba v deželi, kakor deželni

predsednik? Ali se ne spodobi, da se igra c. kr. dež. predsedniku kot namestniku cesarja samega cesarska himna? Ali je to greh, napiti pravičnemu dež. predsedniku, ki uživa zaupanje vse kranjske dežele? Mi ostajemo pri svoji trditvi, da je bila to demonstracija, o kakeršnji nijsmo še nigdar čuli.

A čujmo, kakšne laži trosi „der dumme kerl von Laibach“ o tej stvari mej svet! On piše: „Ein paar unberufene studentengäste suchten zwar, wie diess seit der ära Winklers allorts im landgebrauch wird, die festesfreude dadurch zu trüben, dass sie die politik mit haaren herbeizogen und in gevohter und merkwürdiger weise auch stets geduldeter art mit dem namen des landespräsidenten Winkler nationale propaganda zu machen; dieselben wurden jedoch bald kurz und bündig darüber aufgeklärt, dass die gesellschaft hiefür keinen sinn hat.“ Laž je, da so hoteli narodni govorniki politikovati. Ali menda ti ljudje res ne vedo, kaj je politika? Kdor napiva svojemu narodu ali deželnemu predsedniku, ta po zdravih naših pojmi vendar ne politikuje. To bi pa vendar vprašal „Tagblattovega“ dopisuna, kdaj in kdo je delal z imenom g. Winklerja narodno propagando v deželi? To je nesramna laž. Še večja laž pa je, da je kdo zavrnil govornike? Menda vendar ne mislite da je tisti ubogi g. Škrbinec kompetentna oseba, ki naj zavrača neodvisne govornike. Menda se vendar ne bodo slovenski vseučiliščniki vsakega bornega nemčurskega učiteljka ustrašili! Le toliko naj še povemo: Ako se pri takej slovesnosti, kakor je bila baš ta, napije okrajnemu glavarju edenkrat, prav je: kar se spodobi, za to smo tudi, nikakor se pa ne sme ignorovati prva oseba v deželi in ta se — hvala Bogu — ne imenuje še Vesteneck ampak Winkler. To-liko v obrambo resnice in časti!

Domače stvari.

— (Vodstvo ljubljanske ljudske kuhinje) nam pošilja to-le objavo: V proslavljenje 50. rojstvenega dne Nj. veličanstva cesarja 18. dne t. m. pogostila bode „ljudska kuhinja“ 400 siromakov o navadnih pogostilnih urah od 11. do 1. ure s popolnim kosilom; dobili bodo vkuhanu juho, goveje meso s prikuho, telečjo pečenko s salato in kruhom in vsak dobi povrh še 1/2 litra pive. Listki za to prosto gostijo se dobivajo 16. in 17. avgusta samo pri kasi ljudske kuhinje (na starem strelišči). Dne 18. avgusta se vsled tega slavnostnega pogoščenja ne bodo oddajala jedila proti navadnim markam.

— (Deželna blagajnica) v gospodskih ulicah bode zaprta zbog snaženja prostorov od dne 16. t. m. do vštetega 19. t. m.

— (Ljubljanske mestne blagajnice) račun ter računi od šest zakladov, katere oskrbuje mesto, za l. 1879, leže v magistratskem ekspeditu na razgled od 15. do 31. t. m.

— (Požar.) V noči od ponedeljka na vtorek preko 11. uri je pogorel v Zgorenjej Šiški z žitom napolnen kozolec župana Galeta. Ljubljanska prostovoljna požarna bramba je prišla gasit. Gale ima kozolec zavarovan za 400 gld. Sumi se, da je bilo iz hudobnosti zažgano.

— (Imenovanje.) Deželno predstojništvo kranjsko je imenovalo grofa H. Attems, vit. O. Kaltenebergerja (šina finančnega prokuratorja) in A. pl. Rotha konceptnimi praktiki pri kranjske deželnej vladi.

— (Cesarjeva petdesetletnica.) V Gorici je starešinstvo imenovalo poseben odbor, ki ima skrbeti, da se primerno slavi 18. dan avgusta, s katerim naš cesar praznuje svojo petdesetletnico. Kresovi bodo goreli na predvečer tudi po Tržaškem, in kakor je videti, po vsem Primorskem.

— (Mesečni semenj ljubljanski) v ponedeljek nij bil posebno živahen. Prignanih je bilo okolo 200 glav govede, konj pa dosti menj. Cene so bile visoke govedam.

— („Laibacher Tagblatt“) še enkrat naznaja svojo smrt, katera bode dne 15. t. m. položila nanj svojo koščeno roko. Žalosten je, britko gleda v jamo, katero si je sam izkopal, meneč, da jo koplje drugim in hrščavim glasom poje si smrtno pesen. Umreti morati, potlej pa še tako na tihem, tako nečastno, kakor kak prosjak, na katerem so si izbrale svoje bivališče neke živalice, umreti tako, da niti „pes ne bo za njim zalajal“, to je hudo, to peče, to skli! In še celo vrstniki njegovi ga zapuščajo! Njega konec se telegrafuje dunajskim tako hudo ustavovernim časopisom, a ti se še ne zmenijo, prijatelja v nesreči pozabijo in namesto v predale listov, srfotal je „Tagblattov“ partelist v — redakcijski koš ali kam drugam. Ljubljansko stanovništvo je bolj kristijansko. Skoraj da po vseh kavarnah so „Tagblattu“ zapeli soboto „miserere“. In ta „miserere“ je prišel prav iz dna srca.

— (Kranjski polk baron Kuhnov) je imel te dni svoje vaje v Brucku. Denes vrnejo se naši fantje zopet v Beč.

— (O katoliške rokodelske družbi) nam je še poročati, da je priredila v ponedeljek izled v Bled. O banketu v nedeljo pa nam udeleženci pripovedujejo, da so bili ž njim prav zadovoljni. Posebno Gradčanje hvalijo dobro postrežbo in nepretirane cene.

— (Strela) je udarila v Lokavcu v nedeljo v sobo, kjer sta bila gospodar in gospodinja. On je ostal mrtev, ona pa nepoškodovana. Ubila je ista strela tudi pet ovac.

Razne vesti.

* (Dr. Tanner) je srečno prebil svoj četrdesetdnevni post v nedeljo opoludne. Takoj potem je baje slastno izpil nekaj čašic svežega mleka.

* (Potujoče kuhinje.) V Kaliforniji imajo navado, da ob času žetve pošljejo „potujoče kuhinje“ mej delavce na polje. Take 24 sežnje dolge lesene hiše na kolesih imajo dva oddelka; v enem je kuhinja, v drugem pa obednica.

* (Umor in samoumor na vlaku.) Denes teden sta se peljala po železnici mej Oderbergom in Frankobrodom dva železniška delavca Riemer in Dahms. Sama sta bila v jednom vagonu. Ne ve se za kaj, a skregala sta se mej potom. Riemer zgrabi ročno sekirico, ter prekolje žnjo Dahmsu črepinjo. To storivši obesil se je. Ko se je vlak vstavil, je bil Dahms še živ.

Narodno-gospodarske stvari.

Poročilo

veščakov, poklicanih v posvetovanje, kako bi se Ljubljansko močvirje izboljšalo.

(Dalje.)

19. Vprašanje: ako se dovrše vsa ta usuševalna dela, kar jih velé gospodje veščaki, ter ako se tudi poglobi struga Ljubljanici, kakor je bilo govorjeno v dvanaajstem vprašanji, ali bode potem reka še mogla čolne tako nositi, kakor do zdaj?

Reka Ljubljanica bode potlej čolne nosila še vse tako, kakor do zdaj, ker je voda nad mestom dovolj globoka.

20. Vprašanje: ali je sploh upati, da bi se barje moglo z vodo res napajati, in ako bi se moglo, s kakšnim potom naj bi se napajalo? Ali ne bi kazalo, s tem vprašanjem zdaj počakati in poprej usušiti zemljo, ter pogledati, kako bi to dejanje pohvalila izkušnja?

21. Vprašanje: ali bi se dalo in ali bi pridovalo, uže na rupe (šoto) navračati vodo, in ali ne bi morebiti bilo koristnejše, če zemljo napajati začno stoprav (še le) potlej, kadar izginje rupe, a zdaj da bi vodo navračali samo na višje ležeče, podhribske kosove močvirske ali na zakotljaje mej gorami?

Najprvo je rupe (šoto) treba do konca usušiti, potem požgati, pozneje predelati v polje in travnike, ter mej vsem tem časom dajati jih solncu in sapi; kadar se to zgodi, stoprav (še le) potlej se bode mogla nanje voda navračati.

A vendar se uže takoj prve čase v poskušnjo dadé z vodo napajati višje ležeči, podhribski kosovi in zakotljaji mej gorami. Te poskušnje bi učile, kako bi se pozneje po vsem močvirju z najboljšim uspehom v službo jemala voda, kolikor bi je bilo dobiti v napajanje.

22. Vprašanje: s kakšnim potom bi se barje dalo napajati, če premislimo, kako leži, kakšna tla ima ter koliko gorkote in mraza?

Po Lombardskej deželi je dvoje napajanje. Prvi način je tak, da se napaja zdržema, in to tako, da vodo spuščajo na zimske travnike po vse leto, a na orizovo (rajzevo) polje vzpomladi, ter nekoliko tudi po letu. Drugi način je tak, da vodo navračajo samo včas, vzpomladi in mej poletjem, kar posebno ugaja strnini, stanovitim travnikom in tudi onemu svetu, koder se nekoliko let kosi, a potem zopet nekoliko let orje in seje.

Kranjske dežele podnebje nikakor ne daje, da bi se zimski travniki zdržema napajali, ker je uže jeseni, a še bolj po zimi tolikšen mraz, da trava ob svojih časih ne more nič rasti, in tudi bi zmrzovala voda, stoječa po vrhu.

Ker je vreme po kranjskej zemlji tako, zatorej se nikakor niti svetovati ne more, da bi ljudje sejali oriz (rajž), ki potrebuje svoje posebne gorkote, kadar kali, ter dokler raste in zori, rekše od majnika do septembra meseca. A bilo bi vrhu vsega tega vendar želeti in priporočati v poskušnjo kako oral zemlje posejati z orizom, kajti, ako to žito kolikaj obrodi, potem bi kazalo sejati ga vsaj v domačo potrebo.

Ta novi sadež bi zelo tehtovit bil zato, ker bi dokazal, da se tudi na Kranjskej zemlji res in ob mnogo manjših troških dá pričeti ono gospodarstvo, po katerem se nekaj let kosi, a nekaj let orje in seje, ter poleg tega oriz tudi zemljo do dobrega učisti.

Dozdanje besede nam jasno odkrivajo, da bi se Ljubljansko barje dalo samo po nekaterih krajih in le včasih napajati z vodo, ter da bi se moglo samo po teh krajih nekaj let kositi, nekaj let orati, in to tako, da bi tod ob setvah razumno vrstili drugačno žito za drugačnim žitom. Čim trdneje bi se ljudje tega pota držali, tem večje prideleke bi jim potlej rodila zemlja.

Po Laškem svetu, koder je uže nekoliko stoletij navada, setve tako vrstiti, in koder poleg druge poljščine raste tudi oriz, pridelejo še enkrat po toliko, če ne po več, in tudi zemljišča imajo zato dražjo ceno.

Znano je, da vsaka zelina okrog in okrog sebe iz tal posreblje vse stvari, katerih v svojo rast potrebuje.

Zatorej poljščina, ako jej dam tri do štiri leta presledka, predno jo denem zopet na poprejšnjo njivo, zdaj v tléh vnovič najde vse tisto, brez česar ne more biti, ako se hoče veselo kvišku vzdigavati.

Po triletnem presledku bi zemlja utegnila nekako vsak petnajsti dan potrebovati napoja, in to povprek vsako sekundo tega dne po 1 litro vode na vsak hektar prostora.

A pomniti je, da pri tacem presledovanju poljskih plemen sloni vse gospodarstvo na samih travnicah; kajti če pogledamo, koliko ima zemljišče travnikov proti njivam, takoj

vidimo, kako ga kmet obdeluje, ker vemo, koliko mu gnoja utegne dajati.

Zato ne more nihče dovolj v živo za bičevati, da je živino rediti, ako se hoče v Ljubljanskem barji začeti po novem kmetovati.

Ljubljansko barje ima po resnici vsega obilo, česar je treba dobrim travnikom, katerim naj bi se pomoglo samo s tem, da bi se vedno po redu in dobro gnojili, in potlej bodo njivam zelo izboljševali pridelek vsake poljščine. (Dalje prih.)

Umrli so v Ljubljani:

4. avgusta: Julia Dežman, oštirjeva hči, 7 mes., v Florjanskih ulicah št. 14, za drisko.
6. avgusta: Marija Cugelj, gostija, 77 let, na Karlovskej cesti št. 5, za starostjo.
8. avgusta: Fran Zajec, črevljarjev sin, 4 mes., na poljanskej cesti št. 36, za drisko.
V deželnej bolnici:
3. avgusta: Jakob Jesih, gostac, 59 let, za pljučno tuberkulozo. — Anton Poklukar, gruntar, 45 let.
4. avgusta: Matija Kržmanec, kajžar, 34 let.
5. avgusta: Alojzij Skrlj, delavkin sin, 1 mes. — Matevž Palčar, delavec, 50 let, za starostjo.
6. avgusta: Jurij Taškar, delavec, 56 let.

Loterijske srečke.

V Trstu 7. avgusta: 39. 72. 24. 46. 26.
V Lincu 7. avgusta: 15. 64. 20. 12. 74.

Dunajska borza 10. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Štотni drž. dolg v bankovcih	72	gld.	50	k.
Štотni drž. dolg v srebru	73	"	30	"
Zlata renta	87	"	60	"
1860 drž. posojilo	130	"	25	"
Akcije narodne banke	820	"	—	"
Kreditne akcije	274	"	—	"
London	117	"	55	"
brebro	—	"	—	"
Vapol	9	"	33 1/2	"
kr. cekini	5	"	51	"
državne marke	57	"	60	"

Tujci.
10. avgusta:
Pri Sionu: Fabrici iz Trsta. — Gall iz Pulja.
— Milost iz Gorice. — Langa iz Trsta.
Pri Malleti: Adersfögel iz Dunaja. — Dr. J. J. novič, Tanner iz Trsta. — Novak iz Dunaja.
Feichtinger, Enderle iz Gradca. — Drechaler, Sze-kult iz Dunaja.
Pri avstrijskem cesarju: Čudek iz Gorice.

Bolestnim srcem naznanjamo žalovest o smrti svoje preljubljene soproge, oziroma matere, gospé

Terezije Hohnove, roj. Dolničarjeve,

katera je po hudej bolezni dné 10. avgusta zjutra o 3 1/2 uri mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb je v četrtek dné 12. t. m. ob 6. uri popoldne od hiše št. 24 na Starem trgu.

V več cerkvah se bodo brale sv. maše za ranjko. (387)

Drage preminole prijateljski naj se spominajo vsi prijatelji ter znanci.

V Ljubljani, dné 10. avgusta 1880.

Edvard Hohn,
soprog.

Hugo in Robert, Melanija in Olga,
sinova. hčeri.

Proda se 1100 komadov

lepih, 4 metre (13 črvljev) dolgih, 23 do 95 cm. (9 do 36 palcev) močnih

smrekovih in jelovih hlodov.

Natančneje pové gozdar g. **Andrej Röhel** v **Kopačenci**, pošta Gorenja vas pri Škofljei. I. o. ki na Kranjskem. (386—1)

Plzensko pivo v sklenicah iz meščanske pivovarne v Plznu, osnovana leta 1842.

Izvirno napolnene.

V zabojih a 25—30 sklenic. 1 sklenica 15 kr. Zaboji kolikor veljajo, sklenice po 10 kr. jemljó se nazaj franko, kakor preračunjeno.

Plzensko pivo v sodeih po 1/2, 1/3, 1/4 hektolitrov a gld. 18.— od ledene kleti v glavnej zalogi v Gradci.

Za točno in pošteno postrežbo skrbi

F. Schediwy,

glavna zaloga meščauske pivovarne v Plznu,
Gradec, Annenstrasse Nr. 35.

(371—3)

Razglas hranilnice in zastavljavnice.

Zaradi **selitve** hranilničnega in zastavljavničnega urada iz sedanjega finančnega poslopja na cesar Jožefovem trgu v novo sezidano hranilnično in zastavljavnično uradno poslopje v **Beethovnih** in **Knaffelnovih** ulicah odpadejo sledeči uradni dnevi, in sicer:

a) gledé hranilnice:

od dné **22. do 31. avgusta t. l.**

in b) gledé zastavljavnice:

od dné **19. do 31. avgusta t. l.**

Odpirla se bode v novem poslopji hranilnica dné 1. septembra in zastavljavnica dné 2. septembra t. l.

Ravnateljstvo hranilnice in s to združene zastavljavnice,

(379—2)

v Ljubljani, dné 5. avgusta 1880.